

Direktiv epilepsilarm för användning i säng på vårdbostad inom äldreomsorgen

Förvaltning: Vård- och Omsorgsförvaltningen

Dokumenttyp: Direktiv

Dokumentansvarig: Medicinskt ansvarig för rehabilitering

Dokumentnamn: EP-larm för användning i säng på vårdbostad inom äldreomsorgen

Utfärdad: 2025-04-24

Reviderad: -

Dnr. VÄN: 2025-309

Innehåll

Inledning	3
Epilepsilarm, EP-larm	3
Olika typer av EP-larm	3
Emfit EP-larm	3
Skyddsåtgärd rörelselarm	3
Samtycke	4
Syfte och mål med direktivet	4
Målgrupp	4
Kriterier för utprovning av Emfit EP-larm	4
Bakgrund	4
Epilepsi	4
Arbetsätt och ansvarsförhållanden	5
Ansvar och roller i det multiprofessionella teamet	5
Verksamhetschef ansvarar för att:	5
Arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjuksköterska ansvarar för att:	6
• utprovning/ installation sker i samverkan med personal från Beata stödteam	6
Läkare ansvarar för att:	7
Beata stödteam ansvarar för att:	7
• vara sakkunniga när det gäller trygghetsskapande teknik och produkten Emfit EP-larm	7
• mottaga beställning av Emfit EP-larm	7
• leverera Emfit EP-larm till aktuell verksamhet inom tre arbetsdagar	7
• medverka vid utprovning/ installation och vid behov även vid uppföljning av utprovning	7
Omsorgspersonal ansvarar för att:	7
Bedömning, utprovning, uppföljning-process	8
• utprovning/ installation sker i samverkan med personal från Beata stödteam	8
Dokumentation	8
Uppföljning	8
Avvikelser	9
Service, kontroller samt rengöring	9

Inledning

Under 2023 fattade äldrenämnden beslut om att upphandla trygghetsskapande teknik för införande på samtliga vårdboenden inom nämndens ansvarsområde. Vidare fattades beslut om att äldrenämnden skulle överta ansvaret för nytt larmsystem, oavsett utförare.

Den trygghetsskapande tekniken innefattar exempelvis Roommate (kamera som kan identifiera fall) trygghetslarm i form av en handledsklocka samt tillbehör såsom Emfit Epilepsilarm, lokaliseringsslarm och blåslarm.

Installation av den trygghetsskapande tekniken samt implementering av nytt arbetssätt sker inom ramen för projekt BEATA, därefter övergår ansvaret för förvaltning till Användarstöd.

Epilepsilarm, EP-larm

Olika typer av EP-larm

Det finns olika typer av EP-larm vilka registrerar och larmar om kramper uppstår som en följd av generaliserade toniskt/ kloniska epileptiska anfall. EP-larm kan tillgodoses antingen genom utprovning eller som ett personligt förskrivet hjälpmedel, se nedan.

- Emfit EP-larm för personer i vårdbostad som tillhör till den trygghetsskapande tekniken utprovas för användning i säng och följs upp av legitimerad personal, dvs. arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjuksköterska. Utprovning sker efter samråd med behandlande läkare.
- EP-larm för personer i ordinärt boende kan förskrivas som personligt hjälpmedel och provas ut, förskrivas och följs upp av legitimerad arbetsterapeut utifrån läns gemensamt regelverk för personligt förskrivna hjälpmedel. Förskrivning sker efter samråd med behandlande läkare.

Emfit EP-larm

Emfit EP-larm är en rörelsemonitor som används för att identifiera vibrationer/ snabba rörelser i säng samt persons frånvaro i säng. Produkten består av en sängsensor vilken placeras under madrassen samt en kontrollenhet.

När rörelsemonitor identifierar vibrationer alternativt persons frånvaro i säng uppmärksammas personal på detta genom att kontrollenheten blinkar och avger ett ljud.

Skyddsåtgärd rörelselarm

Emfit EP-larm är en form av rörelselarm och betraktas som en skyddsåtgärd. Det kan endast användas som skydd med den enskildes samtycke och under förutsättning att det ska vara till hjälp för den enskilde. Innan skyddsåtgärd planeras och vidtas ska det noggrant klarläggas vilket problem som ska lösas med skyddsåtgärden. Då Emfit EP-larm kan vara förenat med risk för intrång i den personliga integriteten måste riskanalys göras. Emfit

EP-larm ska aldrig användas slentrianmässigt. Användandet av Emfit EP-larm ska regelbundet utvärderas och omprövas samt dokumenteras enligt direktiv för dokumentation.

Emfit EP-larm är aldrig ett alternativ till tillsyn. Patienten kan när som helst återkalla sitt samtycke till skyddsåtgärder. Se direktiv *Skydds- och begränsningsåtgärder*.

Samtycke

Emfit EP-larm får endast användas efter samtycke från den enskilde. Uppföljning av inhämtat samtycke ska ske två gånger/ år eller vid behov. En person kan när som helst återkalla sitt samtycke. Bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Syfte och mål med direktivet

- att skapa förutsättningar för en patientsäker och enhetlig hantering av Emfit EP-larm på vårbostad inom Vård- och äldreomsorgsnämndens ansvarsområde
- att tydliggöra roller och ansvarsförhållanden

Målgrupp

Direktivet berör samtlig personal på vårbostad.

Direktivet innefattar personer med identifierat behov av Emfit EP-larm för användning i säng på vårbostad.

Kriterier för utprovning av Emfit EP-larm

Personer med sådan typ av epileptiska anfall som bedöms kunna identifieras med Emfit EP-larm för användning i säng och där det finns behov av att påkalla uppmärksamhet från personal på vårdboendet.

Emfit EP-larm kan endast kombineras med icke luftfyllda madrasser samt madrasser som understiger en tjocklek av 25 cm.

Bedömning och utprovning ska ske i samråd med behandlande läkare.

Bakgrund

Epilepsi

Epilepsi är ett sjukdomstillstånd i hjärnan som framkallas utan yttre orsak och som kan ge upphov till olika typer av anfall. Det kan debutera när som helst i livet, risken att insjukna är dock högst i tidig barndom och sent i livet.

De vanligaste orsakerna till epilepsi är genetiska orsaker, medfödda hjärnskador eller hjärnskador som är förvärvade senare i livet.

Epileptiska anfall indelas i två huvudtyper; generaliserade anfall och fokala anfall. Oavsett typ av anfall kan de yttra sig såsom exempelvis muskelryckningar, kloniska kramper, urinavgång eller att patienten förlorar medvetandet under en tidsperiod.

De flesta anfall går över av sig självt utan att orsaka skada på hjärnan men om personen blir medvetslös och faller handlöst kan skador uppstå såsom exempelvis frakturer och tandskador.

Tillstånd som depression, ångest, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och kognitiva svårigheter är vanligare hos personer med epilepsi.

Läkare utreder genom olika undersökningar patientens symptom och ställer diagnos, samt ordinerar behandling, vilket vid epilepsi främst sker i form av läkemedelsbehandling.

Arbetssätt och ansvarsförhållanden

Vid inflyttning till särskilt boende ska samtliga erbjudas bedömning av arbetsterapeut, fysioterapeut och sjuksköterska för att identifiera eventuella behov av hälso- och sjukvårdsinsatser som ska tillgodoseas. Därefter ska uppföljning av dessa ske kontinuerligt liksom bedömning av eventuella förändringar avseende patientens hälsotillstånd. Exempel på detta kan vara patienter med diagnosen Epilepsi.

Bedömning, utprovning och uppföljning av Emfit EP-larm kan utföras av samtlig legitimerad personal, dvs. arbetsterapeut, fysioterapeut och sjuksköterska och ska ske i samråd med behandlande läkare. Vidare ska legitimerad personal ha en nära samverkan med verksamhetschef när det gäller Emfit EP-larm då det utgör en del av grundutrustningen.

I förekommande fall om det i samband med inflyttning till särskilt boende uppmärksammas att patienten har ett personligt förskrivet EP-larm ska bedömning ske av ansvarig legitimerad personal i samverkan med ansvarig läkare om vilket EP-larm som bäst möter patientens behov.

Om Emfit EP-larm bedöms möta patientens behov ansvarar ansvarig legitimerad personal att personligt förskrivet EP-larm återlämnas till hjälpmedelsleverantör.

Om personligt förskrivet EP-larm fortsatt bedöms bäst möta patientens behov ansvarar verksamhetschef i samverkan med legitimerad personal för att lokal rutin utarbetas.

Ansvar och roller i det multiprofessionella teamet

Verksamhetschef ansvarar för att:

- eventuella lokala rutiner rörande Emfit EP-larm utformas
- bruksanvisning finns tillgänglig för samtlig berörd personal.

- samverka med legitimerad personal och berörda professioner i det multiprofessionella teamet vid genomförandet av riskanalys och uppföljning av riskanalys
- i samverkan med legitimerad personal ansvara för att Emfit EP-larm beställs via självbetjäningsportalen under rubriken *Vård, stöd och omsorg, Beata, beställ behörighet, utrustning och tillbehör, Beata beställ tillbehör*.
- samtlig personal har den kompetens som krävs för att kunna utföra uppdraget
- samtlig personal har förutsättningar att utföra uppdraget
- forum finns för det multiprofessionella teamet att mötas i
- avvikelser med koppling till Emfit EP-larm omedelbart rapporteras i Treserva avvikelsemodul
- samtlig personal har kunskap om och följsamhet till direktiv *Medicintekniska produkter, MTP*
- omsorgspersonal får den kunskap av Beata stödteam som krävs för att kontroll och rengöring av Emfit EP-larm utförs enligt tillverkarens instruktioner
- i samverkan med legitimerad personal säkerställa att uppföljning av utprovning EP-larm sker och dokumenteras.
- felanmälan av Emfit EP-larm utförs via självbetjäningsportalen under rubriken *Vård, stöd och omsorg, Beata, fråga eller felanmäl Beata, Beata felanmälan*
- när behov av Emfit EP-larm upphör ansvara för att beställning av retur av larmet sker via självbetjäningsportalen under rubriken *Vård, stöd och omsorg, Beata, beställ behörighet, utrustning och tillbehör, Beata återlämning av tillbehör*

Arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjuksköterska ansvarar för att:

- utföra bedömning och utprovning av Emfit EP-larm efter samråd med behandlande läkare
- samverka med verksamhetschef och det multiprofessionella teamet vid genomförandet av riskanalys och uppföljning av riskanalys
- utprovning/ installation sker i samverkan med personal från Beata stödteam
- i samverkan med verksamhetschef ansvara för att Emfit EP-larm beställs via självbetjäningsportalen under rubriken *Vård, stöd och omsorg, Beata, beställ behörighet, utrustning och tillbehör, Beata beställ tillbehör*.
- uppmärksamma alternativt ta emot information från det multiprofessionella teamet om eventuella förändringar i patientens hälsotillstånd såsom kroppsvikt eller EP anfallens karaktär, då det kan innebära behov av justering av inställningar på utprovat Emfit EP-larm
- uppföljning av utprovning sker, vid behov i samverkan med personal från Beata stödteam.
- samverka med berörda professioner i det multiprofessionella teamet
- avvikelser med koppling till Emfit EP-larm omedelbart rapporteras i Treserva avvikelsemodul
- följa direktiv *Medicintekniska produkter, MTP*
- dokumentation samt upprättande av vårdprocesser sker på sedvanligt sätt i Treserva Hälsoärende, se avsnitt dokumentation

Läkare ansvarar för att:

- efter kontakt från verksamheten göra en bedömning om personen är i behov av ett Emfit EP-larm för användning i säng

Beata stödteam ansvarar för att:

- vara sakkunniga när det gäller trygghetsskapande teknik och produkten Emfit EP-larm
- mottaga beställning av Emfit EP-larm
- kontakta beställande verksamhet för bokning av tid för leverans/ utprovning installation av Emfit EP-larm
- leverera Emfit EP-larm till aktuell verksamhet inom tre arbetsdagar
- medverka vid utprovning/ installation och vid behov även vid uppföljning av utprovning
- samverka med berörda professioner i det multiprofessionella teamet
- tillsammans med verksamhetschef tillgodose att omsorgspersonal får den kunskap som krävs för att kontroll och rengöring av Emfit EP-larm utförs enligt tillverkarens instruktioner
- kontakta legitimerad personal alternativt verksamhetschef om avvikelse uppstått eller risk för avvikelse med koppling till utprovat Emfit EP-larm identifierats
- kontroll av Emfit EP-larm sker enligt tillverkarens instruktioner, exempelvis byte av batterier
- rutin finns för utbyte av Emfit EP-larm samt för kassation

Omsorgspersonal ansvarar för att:

- vid behov medverka vid utprovning och installation av Emfit EP-larm
- besvara larm som inkommit från person med utprovat Emfit EP-larm
- kontakta legitimerad personal vid eventuella frågor rörande utprovat Emfit EP-larm
- kontakta legitimerad personal vid eventuella förändringar i patientens hälsotillstånd såsom kroppsvikt eller EP anfallens karaktär, då det kan innebära behov av justering av inställningar på utprovat Emfit EP-larm
- kontakta legitimerad personal alternativt verksamhetschef om avvikelse uppstått eller risk för avvikelse med koppling till utprovat Emfit EP-larm identifierats
- avvikelser med koppling till Emfit EP-larm omedelbart rapporteras i Treserva avvikelsemodul
- samverka med berörda professioner i det multiprofessionella teamet
- följa direktiv *Medicintekniska produkter, MTP*
- kontroll och rengöring av Emfit EP-larm utförs enligt tillverkarens instruktioner
- dokumentation sker på sedvanligt sätt i Treserva SOL journal och genomförandeplan, se avsnitt dokumentation

Bedömning, utprovning, uppföljning-process

- Behov av eventuellt Emfit EP-larm uppmärksammas
- Utsedd ansvarig legitimerad personal kontaktar patientansvarig läkare för bedömning och ställningstagande till om Emfit EP-larm ska utprovas
- Vid beslut om att Emfit EP-larm ska utprovas beställs detta via självbetjäningssportalen under rubriken *Vård, stöd och omsorg, Beata, beställ behörighet, utrustning och tillbehör, Beata beställ tillbehör*
- utprovning/ installation sker i samverkan med personal från Beata stödteam
- samverkan med berörda professioner i det multiprofessionella teamet
- uppföljning av utprovning sker i samverkan med ansvarig läkare, vid behov i samverkan med personal från Beata stödteam.

Dokumentation

Beslut om skyddsåtgärd och inhämtande av samtycke ska dokumenteras i den enskildes journal i Treserva Hälsoärende. Dokumentation behöver ske i både HSL- SoL-journal. Dokumentationen ska ske utifrån patientdatalagen, samtyckesdirektivet samt dokumentationsdirektivet. Bedömning, samtycke, reservplan för åtgärder i händelse av återtagande av samtycke till skyddsåtgärd, varaktighet och tid för uppföljning och utvärdering ska dokumenteras i den enskildes journal.

Patientens samtycke registreras i HSL-journal via Sekretess/Samtycke under *Samtycke till insats/åtgärd*, av någon ansvarig legitimerad personal. Samtycket och insatsen måste även dokumenteras i SoL-journal. Legitimerad personal dokumenterar på sökord *Produkter och teknik för eget bruk i det dagliga livet* i steget Förtydligad frågeställning i vårdprocess Psykiska funktioner och psykisk hälsa.

Bedömningen/utredningen av Ep-larmet dokumenteras på KVÅ *Bedömning av hjälpmedelsbehov*. Som behandlande åtgärd väljs *Anpassning av produkter och teknik i det dagliga livet*, vilken ska fördelas både till HSL och till utförarenhet.

All berörd personal ska ha tillgång till aktuella vårdprocesser och genomförandeplaner. I dessa ska syftet med skyddsåtgärden framgå, hur hjälpmedlet ska användas samt hur uppföljning ska ske.

Uppföljning

Uppföljning av utprovat Emfit EP-larm sker i samverkan med ansvarig läkare.

Avvikelser

Samtliga avvikelser med koppling till Emfit EP-larm ska omedelbart rapporteras i Treserva avvikelsemodul enligt befintligt direktiv för Avvikelsehantering och systematiskt kvalitetsarbete inom hälso- och sjukvård . En avvikelse ska rapporteras av den som upptäcker den. Chef till personal som upptäcker avvikelsen ansvarar för att avvikelsen hanteras skyndsamt antingen av dem själva eller överlämnar den till ansvarig vårdgivare eller annan ansvarig chef.

Service, kontroller samt rengöring

Service, kontroller samt rengöring ska utföras i enlighet med tillverkarens instruktioner, se även checklista för kontroll av Emfit EP-larm under stöd och vägledning.

Referenser:

Epilepsi

<https://www.1177.se/Ostergotland/sjukdomar--besvar/hjarna-och-nerver/yrsel-svimning-och-kramp/epilepsi/#section-36878>

Nationella riktlinjer för vård vid epilepsi

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2019-2-8.pdf>

Bruksanvisning Emfit EP-larm

https://drive.google.com/file/d/1Bq8n-6eHA8sad0YP_ntN7Qc7ZbMMhb2C/view?usp=drive_link